

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 1 lipca 2014 r.

Poz. 518

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Węgier o grobach żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz poświęconych im miejscach pamięci,

sporządzona w Warszawie dnia 24 października 2013 r.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Węgier, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

mając na względzie kilkusetletnią tradycję przyjaźni łączącej oba narody,

spełniając wolę swoich narodów, które zawsze w czci i poszanowaniu zachowywały miejsca spoczynku poległych i pomordowanych żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz pamięć o ich czynach,

dążąc do godnego upamiętniania i ochrony miejsc spoczynku żołnierzy i cywilnych ofiar wojen zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym, a zwłaszcza Konwencjami genewskimi o ochronie ofiar wojny, sporządzonymi w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 roku oraz protokołami dodatkowymi do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 roku – Protokołem I dotyczącym ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych oraz Protokołem II dotyczącym ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzonymi w Genewie dnia 8 czerwca 1977 roku,

realizując postanowienia Układu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Węgierską o przyjacielskiej i dobrosąsiedzkiej współpracy, sporządzonego w Krakowie dnia 6 października 1991 roku,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Niniejsza Umowa reguluje wszystkie kwestie związane z ustaleniem, dokumentowaniem, rejestrowaniem, urządzeniem, zachowaniem, należyтым utrzymaniem i ochroną grobów i cmentarzy wojennych polskich i węgierskich żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz poświęconych im miejsc pamięci, jak również wszystkie sprawy związane z ekshumacją szczątków i ich godnym ponownym pochowaniem.

Artykuł 2

Terminy użyte w niniejszej Umowie mają następujące znaczenie:

- 1) polscy żołnierze i cywilne ofiary wojen – członkowie polskich sił zbrojnych oraz inne osoby zrównane z nimi w świetle prawa polskiego, a także osoby posiadające obywatelstwo polskie, które poległy lub poniosły śmierć wskutek wojen na terytorium Węgier;
- 2) polskie groby i cmentarze wojenne – znajdujące się na terytorium Węgier indywidualne i zbiorowe miejsca spoczynku polskich żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz cmentarze lub części cmentarzy istniejących, odnajdywanych lub mających powstać;
- 3) polskie miejsca pamięci – znajdujące się na terytorium Węgier pomniki, tablice pamiątkowe oraz inne obiekty i znaki upamiętniające polskich żołnierzy i cywilne ofiary wojen;
- 4) węgierscy żołnierze i cywilne ofiary wojen – członkowie węgierskich sił zbrojnych oraz inne osoby zrównane z nimi w świetle prawa węgierskiego, a także osoby posiadające obywatelstwo węgierskie, które poległy lub poniosły śmierć wskutek wojen na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

5) węgierskie groby i cmentarze wojenne – znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej indywidualne i zbiorowe miejsca spoczynku węgierskich żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz cmentarze lub części cmentarzy istniejących, odnajdywanych lub mających powstać;

6) węgierskie wojenne miejsca pamięci – znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pomniki, tablice pamiątkowe oraz inne znaki i obiekty upamiętniające węgierskich żołnierzy i cywilne ofiary wojen.

Artykuł 3

1. Umawiające się Strony są zgodne, że polskie i węgierskie groby i cmentarze wojenne oraz polskie miejsca pamięci i węgierskie wojenne miejsca pamięci objęte są ochroną prawną tego państwa, na którego terytorium się znajdują.
2. Umawiające się Strony uznają, iż w zakresie o którym mowa w artykule 1, wiążące będą postanowienia niniejszej Umowy oraz przepisy prawa tego państwa, na którego terytorium znajdują się polskie i węgierskie groby i cmentarze wojenne oraz polskie miejsca pamięci i węgierskie wojenne miejsca pamięci.

Artykuł 4

1. Umawiające się Strony zapewnią ochronę już istniejących i odnajdywanych polskich i węgierskich grobów i cmentarzy wojennych oraz swobodny dostęp do nich.
2. Umawiające się Strony dołożą wszelkich starań w celu godnego użytkowania otoczenia polskich i węgierskich grobów i cmentarzy wojennych oraz polskich miejsc pamięci i węgierskich wojennych miejsc pamięci oraz zapobieżenia powstawaniu tam obiektów nie licujących z powagą tych miejsc.
3. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zapewni na własny koszt właściwe zachowanie, pielęgnację i utrzymanie węgierskich grobów i cmentarzy wojennych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Rząd Węgier zapewni na własny koszt właściwe zachowanie, pielęgnację i utrzymanie polskich grobów i cmentarzy wojennych znajdujących się na terytorium Węgier.

5. Każda z Umawiających się Stron za zgodą drugiej Umawiającej się Strony i na własny koszt uprawniona jest do dokonywania modyfikacji, renowacji, porządkowania, pielęgnacji i przebudowy grobów i cmentarzy wojennych położonych na terytorium państwa drugiej Umawiającej się Strony.
6. Umawiające się Strony mogą, dla zapewnienia dbałości i opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi znajdującymi się na terytorium państwa drugiej Umawiającej się Strony, delegować na swój koszt własny, przeznaczony do tego celu, personel.

Artykuł 5

1. Umawiające się Strony zapewniają sobie wzajemnie prawo nieodpłatnego użytkowania gruntów, na których znajdują się groby i cmentarze wojenne jako miejsca wiecznego spoczynku żołnierzy i cywilnych ofiar wojen. Niniejsza Umowa nie narusza istniejących praw własności.
2. Wyłącznie w przypadku jeżeli grunt lub jego część, na którym położony jest grób, cmentarz wojenny lub polskie miejsce pamięci i węgierskie wojenne miejsce pamięci okaże się niezbędny do realizacji ważnego interesu publicznego, Umawiająca się Strona na terytorium której znajduje się grób, cmentarz wojenny lub miejsce pamięci, dokona zmiany granic lub wskaże inny odpowiedni grunt oraz pokryje wszelkie koszty ekshumacji, przeniesienia i powtórnego pochówku, a także koszty urządzenia nowego cmentarza.
3. Jeżeli obie Umawiające się Strony zgodnie zdecydują, że cały obszar gruntu lub jego część, nie będzie więcej wykorzystywany jako grób lub cmentarz wojenny, wówczas dotychczasowe prawo nieodpłatnego użytkowania gruntów, o którym mowa w ustępie 1, wygaśnie.
4. Umawiające się Strony będą przeprowadzać konsultacje w celu wypracowania i uzgodnienia wspólnych decyzji w sprawach wytyczenia nowych granic gruntu lub wyboru nowego gruntu na grób, cmentarz wojenny lub polskie miejsce pamięci i węgierskie wojenne miejsce pamięci, a także w sprawach przeniesienia szczątków, sposobu urządzenia nowego cmentarza wojennego, włącznie z przeniesieniem pomników nagrobnych.
5. Wszelkie zmiany dotyczące gruntów użytkowanych jako groby i cmentarze wojenne rozstrzygane będą, w miarę możliwości, w drodze wzajemnego porozumienia między podmiotami odpowiedzialnymi za realizację niniejszej Umowy.

Artykuł 6

1. W przypadku, gdy na polskich lub węgierskich cmentarzach wojennych zostaną odnalezione groby żołnierzy lub cywilnych ofiar wojen pochodzących z państw trzecich, fakt ten Umawiające się Strony uwzględnią przy podejmowaniu decyzji o zachowaniu i pielęgnacji tych grobów.
2. Umawiająca się Strona, która utrzymuje groby wojenne, w których spoczywają również ofiary wojen pochodzące z państw trzecich, reguluje sprawy związane z ewentualnym powtórnym pochówkiem bezpośrednio z tym trzecim państwem.

Artykuł 7

1. Umawiające się Strony będą zezwalać sobie wzajemnie na scalanie grobów żołnierzy i cywilnych ofiar wojen, których przeniesienie uważane jest za niezbędne, po uprzednim uzgodnieniu planów scalania.
2. Przeniesienie szczątków żołnierzy i cywilnych ofiar wojen wykonywać będą specjaliści wskazani przez podmioty odpowiedzialne za realizację niniejszej Umowy.
3. Po zakończeniu prac związanych z przeniesieniem szczątków będzie sporządzony protokół, wskazujący dawne i nowe położenie grobu, personalia osoby ekshumowanej, treść napisu na identyfikatorze oraz wykaz wszystkich odnalezionych przedmiotów, z wyszczególnieniem tych pozwalających na identyfikację szczątków. Protokół stanowi podstawę przekazania zainteresowanej Umawiającej się Stronie przedmiotów odnalezionych przy ekshumowanych szczątkach.
4. W przypadku, gdy istniejące niegdyś polskie i węgierskie groby i cmentarze wojenne lub polskie miejsca pamięci i węgierskie wojenne miejsca pamięci przestały istnieć wskutek zmian infrastrukturalnych, a ich przeniesienie nie jest możliwe, Umawiająca się Strona, na terytorium państwa której one się znajdowały, zezwoli drugiej Umawiającej się Stronie, na jej wniosek, na urządzenie miejsca pamięci w godnej i odpowiadającej lokalnym warunkom formie. Jeżeli w tym celu niezbędne będzie udostępnienie odpowiedniego gruntu lub uzyskanie przewidzianych prawem zezwoleń, każda z Umawiających się Stron udzieli drugiej Umawiającej się Stronie pomocy w celu realizacji nowego upamiętnienia.

Artykuł 8

1. Ekshumacje i przeniesienie szczątków żołnierzy i cywilnych ofiar wojen wymagają uprzedniego uzgodnienia przez obie Umawiające się Strony. Obowiązkowym elementem uzgodnienia będzie ustalenie daty ekshumacji oraz zaproszenie, z odpowiednim wyprzedzeniem, przedstawicieli drugiej Umawiającej się Strony.
2. Wszelkie koszty i opłaty związane z ekshumacją i przeniesieniem szczątków żołnierzy i cywilnych ofiar wojen obciążają wnioskującą Umawiającą się Stronę.
3. Ekshumacja i przeniesienie szczątków żołnierzy i cywilnych ofiar wojen przeprowadzane będą przez odpowiednich specjalistów, pod nadzorem podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy, z poszanowaniem przepisów prawa państwa Umawiającej się Strony, na którego terytorium będą dokonywane te czynności.

Artykuł 9

1. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej powierza realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa z siedzibą w Warszawie.
2. Rząd Węgier powierza realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy komórce organizacyjnej Ministerstwa Obrony Węgier, wskazanej przez Ministra Obrony Węgier.

3. Umawiająca się Strona może powierzyć realizację niniejszej Umowy innemu podmiotowi, niezwłocznie powiadamiając o tym drugą Umawiającą się Stronę.

Artykuł 10

1. Umawiające się Strony zobowiązują się do wymiany wszelkich posiadanych informacji dotyczących położenia polskich i węgierskich grobów i cmentarzy wojennych oraz polskich miejsc pamięci i węgierskich wojennych miejsc pamięci, ich liczby i wielkości oraz danych osobowych żołnierzy i cywilnych ofiar wojen, niezbędnych do przeprowadzenia ich identyfikacji.
2. Umawiające się Strony będą udzielać podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy wszelkiego możliwego wsparcia, w szczególności w dostępie do dokumentów dotyczących żołnierzy i cywilnych ofiar wojen drugiej Umawiającej się Strony, którymi dysponują lub dysponować będą władze jej państwa.
3. Umawiające się Strony będą się wzajemnie wspierać w działaniach mających na celu opiekę nad grobami i cmentarzami wojennymi oraz miejscami pamięci drugiej Umawiającej się Strony, zlokalizowanymi na terytorium państw trzecich.

Artykuł 11

1. Każda z Umawiających się Stron sporządzi wykaz zlokalizowanych na terytorium swojego państwa grobów, cmentarzy wojennych i miejsc pamięci drugiej Umawiającej się Strony.
2. Wykaz, o którym mowa w ustępie 1, będzie w miarę ujawniania, odnajdywania i urządzania nowych grobów i cmentarzy wojennych oraz miejsc pamięci na bieżąco uzupełniany i aktualizowany przez podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy.

Artykuł 12

1. W celu realizacji zadań wynikających z niniejszej Umowy, podmioty odpowiedzialne za jej realizację, po dokonaniu wzajemnych uzgodnień mogą delegować na terytorium państwa drugiej Umawiającej się Strony swoich przedstawicieli i specjalistów.
2. Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy sporządzą i uzgodnią plany swoich prac.
3. Każda z Umawiających się Stron ma prawo na terytorium swojego państwa kontrolować działalność przedstawicieli i specjalistów drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 13

1. Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy są uprawnione do bezpośredniego wykonywania, po uzyskaniu zgody podmiotu drugiej Umawiającej się Strony, wszelkich prac porządkowych, pielęgnacyjnych i budowlanych na grobach i cmentarzach wojennych oraz w miejscach pamięci, wraz z budową infrastruktury odpowiedniej do ich urzędzenia.

2. Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z niniejszej Umowy zobowiązują się do przestrzegania przepisów prawa obowiązujących na terytorium państwa drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14

Sprawy dotyczące wykładni lub stosowania postanowień niniejszej Umowy będą rozstrzygane w drodze negocjacji przez podmioty odpowiedzialne za realizację niniejszej Umowy.

Artykuł 15

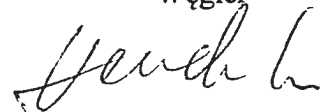
1. Niniejsza Umowa podlega przyjęciu zgodnie z prawem każdej z Umawiających się Stron, co zostanie stwierdzone w drodze wymiany not. Umowa wchodzi w życie po upływie trzydziestu dni od dnia otrzymania noty późniejszej.
2. W dowolnym czasie, do niniejszej Umowy mogą być wprowadzone na piśmie zmiany za obustronną zgodą Umawiających się Stron. Zmiany wchodzi w życie zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.
3. Niniejsza Umowa zawarta jest na czas nieokreślony. Może być ona wypowiedziana przez każdą z Umawiających się Stron w drodze notyfikacji. Umowa utraci wówczas moc po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania noty zawiadamiającej o jej wypowiedzeniu.
4. Umawiające się Strony zobowiązują się do zakończenia, zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy, wszelkich spraw wszczętych przed dniem otrzymania noty zawiadamiającej o jej wypowiedzeniu.

Sporządzono w ...*Warszawa*.....dnia *24 października*.....2013 roku, w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, każdy w językach polskim i węgierskim, przy czym oba teksty posiadają jednakową moc.

Z upoważnienia Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej

Z upoważnienia Rządu
Węgier

MEGÁLLAPODÁS

a Lengyel Köztársaság Kormánya és Magyarország Kormánya között
a katonák és a háborús polgári áldozatok sírjairól valamint a nekik szentelt emlékhelyekről

**A Lengyel Köztársaság Kormánya és Magyarország Kormánya (a továbbiakban:
Szerződő Felek)**

tekintettel a két nemzetet összekötő barátság több évszázados hagyományára,

nemzeteik akarata szerint eljárva, akik mindig elismerték és tiszteletben tartották
az elesett és meggyilkolt katonák, valamint a háborús polgári áldozatok végső nyughelyeit
és a tetteikre való emlékezést,

törekedve a katonák és a háborús polgári áldozatok emlékének méltó őrzésére és
végső nyughelyeik megóvására az érvényben lévő nemzetközi humanitárius jog,
különösen a háború áldozatainak védelméről szóló, 1949. augusztus 12-én, Genfben aláírt
Egyezmények, valamint az 1949. augusztus 12-i Genfi Egyezményekhez tartozó 1977.
június 8-i, a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló I., és a
nem nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló II. Kiegészítő
Jegyzőkönyvek rendelkezéseinek értelmében,

végrehajtva a Lengyel Köztársaság és a Magyar Köztársaság közötti, Krakkóban,
1991. október 6-án aláírt, baráti és jószomszédsági együttműködésről szóló Szerződés
rendelkezéseit,

a következőkben állapodtak meg:

1. Cikk

A jelen Megállapodás a lengyel és magyar katonák és háborús polgári áldozatok
nyughelyeinek és a nekik szentelt emlékhelyeknek megállapításával, dokumentálásával,
bejegyzésével, kialakításával, megóvásával, megfelelő fenntartásával és védelmével,
továbbá a földi maradványok exhumálásával és méltó újratemetésével kapcsolatos
valamennyi kérdést szabályozza.

2. Cikk

A jelen Megállapodásban használt meghatározások az alábbiakat jelentik:

- 1) lengyel katonák és háborús polgári áldozatok: a lengyel fegyveres erők tagjai és
más, a lengyel jog szerint azokkal azonos jogállású személyek, valamint lengyel
állampolgársággal rendelkező személyek, akik háborúban estek el vagy annak
következtében hunytak a Magyarország területén;

2) lengyel hadisírok és haditemetők: a Magyarország területén található, háborúk következtében elesett vagy meghalt lengyel katonák és háborús polgári áldozatok egyéni és közös nyughelyei, valamint a már létező és a későbbiekben fellelt vagy létrehozandó temetők, illetve azoknak részei;

3) lengyel emlékhelyek: a Magyarország területén található, az elesett lengyel katonákra és háborús polgári áldozatokra emlékeztető emlékművek, emléktáblák, valamint egyéb tárgyak és jelzések;

4) magyar katonák és háborús polgári áldozatok: a magyar fegyveres erők tagjai és más, a magyar jog szerint azokkal azonos jogállású személyek, valamint magyar állampolgársággal rendelkező személyek, akik háborúban estek el vagy annak következtében hunytak el a Lengyel Köztársaság területén;

5) magyar hadisírok és haditemetők: a Lengyel Köztársaság területén található, a háborúk következtében elesett vagy meghalt magyar katonák és háborús polgári áldozatok egyéni és közös nyughelyei, valamint a már létező és a későbbiekben fellelt vagy létrehozandó temetők, illetve azoknak részei;

6) magyar hadi emlékhelyek: a Lengyel Köztársaság területén található, az elesett magyar katonákra és háborús polgári áldozatokra emlékeztető emlékművek, emléktáblák, valamint egyéb tárgyak és jelzések.

3. Cikk

1. A Szerződő Felek egyetértenek abban, hogy a lengyel és magyar hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek, valamint magyar hadi emlékhelyek a jelen Megállapodás értelmében azon állam jogi védelme alá tartoznak, melynek területén található.
2. A Szerződő Felek az 1. Cikkben meghatározott kérdések rendezése során a jelen Megállapodást, valamint azon állam jogrendjét tartják irányadónak, amely területén a hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek és a magyar hadi emlékhelyek fellelhetők.

4. Cikk

1. A Szerződő Felek szavatolják a már meglévő és a későbbiekben fellelt lengyel és magyar hadisírok és haditemetők védelmét és az azokhoz való szabad hozzáférést.
2. A Szerződő Felek mindent megtesznek annak érdekében, hogy a lengyel és magyar hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek és a magyar hadi emlékhelyek környezete megőrizhesse a kegyelethez elengedhetetlen méltóságát. A Szerződő Felek megakadályozzák az olyan létesítmények létrejöttét, melyek nem illenek ezen helyek méltóságához.
3. A Lengyel Köztársaság Kormánya saját költségére biztosítja azon magyar hadisírok és haditemetők megfelelő megóvását, ápolását és fenntartását, amelyek a Lengyel Köztársaság területén található.

4. Magyarország Kormánya saját költségére biztosítja azon lengyel hadisírok és haditemetők megfelelő megóvását, ápolását és fenntartását, amelyek Magyarország területén találhatóak.
5. Mindegyik Szerződő Fél jogosult saját költségére, és a másik Szerződő Fél belegegyezésével azon hadisírok és haditemetők módosítására, felújítására, rendezésére, ápolására és átépítésére, melyek a másik Szerződő Fél állama területén találhatóak.
6. Egyik Szerződő Fél állama területén található hadisírok és haditemetők megfelelő gondozása és ápolása érdekében a másik Szerződő Fél erre a célra kijelölt személyzetet küldhet ki, melynek költségét a kiküldő Szerződő Fél viseli.

5. Cikk

1. A Szerződő Felek kölcsönösen biztosítják egymásnak azoknak a földterületeknek térítésmentes használati jogát, amelyeken a hadisírok és haditemetők mint a katonák és a háborús polgári áldozatok örök nyughelyei találhatóak. Jelen Megállapodás a meglévő tulajdonjogokat nem sérti.
2. Kizárólag abban az esetben, ha az a földterület vagy annak egy része, amelyen lengyel vagy magyar hadisír, haditemető, lengyel emlékhely vagy magyar hadi emlékhely található, fontos közérdek megvalósításához válik szükségessé az a Szerződő Fél, akinek állama területén a hadisír, haditemető vagy emlékhely található, módosítja a földterület határait vagy új földterületet jelöl ki, és vállalja az exhumálással, a hadisírok áthelyezésével, az újratemetéssel és az új temető létesítésével járó költségeket.
3. Ha a Szerződő Felek közösen úgy döntenek, hogy a földterület egészét vagy annak egy részét a továbbiakban nem kívánják hadisír vagy haditemető céljára használni, akkor a földterületeknek az 1. bekezdésben említett, addigi térítésmentes használati joga megszűnik.
4. A Szerződő Felek konzultálnak egymással közös döntések kidolgozása és egyeztetése érdekében a lengyel és magyar hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek és magyar hadi emlékhelyek részére új telekhatárok, illetve új terület kijelöléséről, a földi maradványok áthelyezéséről, valamint a földi maradványok átszállításáról, az új haditemető rendezési módjáról, ideértve a síremlékek áthelyezését.
5. A hadisírok és haditemetők céljára használt földterületekre vonatkozó minden változást lehetőség szerint a jelen Megállapodás végrehajtásáért felelős szervezetek közötti kölcsönös egyetértés útján döntenek el.

6. Cikk

1. Amennyiben a lengyel vagy a magyar haditemetőben harmadik államokból származó katonák vagy polgári személyek sírjait találják meg, akkor ezt a tényt a Szerződő Felek figyelembe veszik ezen sírok megóvását és ápolását érintő döntéseik során.
2. Az a Szerződő Fél, aki olyan hadisírokat tart fenn, amelyekben harmadik államokból származó háborús áldozatok is nyugszanak, az esetleges újratemetéssel kapcsolatos kérdéseket közvetlenül ezzel a harmadik állammal rendezzi.

7. Cikk

1. A Szerződő Felek előzetesen egyeztetett összevonási terv alapján kölcsönösen engedélyezik egymásnak a katonák és a háborús polgári áldozatok azon sírjainak összevonását, amelyek áthelyezése nélkülözhetetlen.
2. A katonák és a háborús polgári áldozatok földi maradványainak áthelyezését a jelen Megállapodás végrehajtásáért felelős szervezetek által kijelölt szakemberek végzik.
3. A földi maradványok áthelyezésével kapcsolatos munkák befejezése után jegyzőkönyv készül, melyben rögzítik a sír korábbi és új helyét, az exhumált személy adatait, az egyéni azonosító jegyét, valamint minden megtalált tárgyat, kiemelve azokat, amelyek lehetővé teszik a maradványok azonosítását. Az exhumált földi maradványok mellett talált tárgyakat a jegyzőkönyv alapján adják át az érdekelt Szerződő Félnek.
4. Abban az esetben, ha a lengyel és magyar hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek és a magyar hadi emlékhelyek infrastrukturális változások következtében megszűntek, és azok áthelyezése nem lehetséges, az a Szerződő Fél, melynek államterületén azok voltak, engedélyezi a másik Szerződő Fél kérésére azokhoz méltó és a helyi körülményeknek megfelelő lengyel emlékhely és magyar hadi emlékhely létrehozását. Amennyiben erre a célra megfelelő terület rendelkezésre bocsátása vagy a helyi hatóságok engedélye szükséges, mindegyik Szerződő Fél segítséget nyújt a másik Szerződő Félnek az új lengyel emlékhely vagy magyar hadi emlékhely létrehozásához.

8. Cikk

1. A katonák és a háborús polgári áldozatok földi maradványainak exhumálásához és átviteléhez a Szerződő Felek előzetes egyeztetése szükséges. Az előzetes egyeztetés kötelező eleme az exhumálás időpontjának meghatározása és arra a másik fél képviselőjének időben történő meghívása.
2. A katonák és háborús polgári áldozatok földi maradványainak exhumálásával, áthelyezésével vagy átvitelével kapcsolatos költségek és díjak a kérelmező Szerződő Felet terhelik.
3. A katonák és háborús polgári áldozatok földi maradványainak exhumálását, áthelyezését és átvitelét megfelelő szakemberek végzik, szükség esetén a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával megbízott szervezetek felügyelete alatt, azon Szerződő Fél államának jogszabályai betartásával, melynek területén a fenti munkálatok történnek.

9. Cikk

1. A Lengyel Köztársaság Kormánya a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával a varsói székhelyű Harc és Mártíromság Emlékét Őrző Tanácsot bízta meg.
2. Magyarország Kormánya a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával a Magyarország honvédelmi minisztere által kijelölt honvédelmi minisztériumi szervezetet bízta meg.

3. A jelen Megállapodás végrehajtásával a másik Szerződő Fél egyidejű tájékoztatásával más szervezet is megbízható.

10. Cikk

1. A Szerződő Felek vállalják, hogy kicserélnék egymással minden rendelkezésükre álló információt a lengyel és magyar hadisírok, haditemetők, lengyel emlékhelyek és magyar hadi emlékhelyek helyéről, azok számáról és méretéről, valamint a háborúk katonai és polgári áldozatainak azonosításához szükséges személyes adatokat.
2. A Szerződő Felek a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásáért felelős szervezeteknek minden lehetséges támogatást megadnak, különösen a másik Szerződő Fél katonáira és háborús polgári áldozataira vonatkozó dokumentumaihoz való hozzáférés biztosításában, melyekkel az adott állam hatóságai rendelkeznek vagy rendelkezni fognak.
3. A Szerződő Felek kölcsönösen támogatják egymást a másik Szerződő Fél harmadik államokban található hadisírjainak, haditemetőinek, valamint hadi emlékhelyeinek gondozását célzó teendőkben.

11. Cikk

1. Mindegyik Szerződő Fél kimutatást készít a másik Szerződő Fél hadisírjairól, haditemetőiről és hadi emlékhelyeiről saját állama területén.
2. Az 1. bekezdésben említett kimutatást a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásáért felelős szervezetek folyamatosan kiegészítik és aktualizálják az újonnan felderített, fellelt és kialakított hadisírok, haditemetők és hadi emlékhelyek adataival.

12. Cikk

1. A jelen Megállapodásban foglalt célok végrehajtása érdekében a jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával megbízott szervezetek egymással egyeztetve kiküldhetik képviselőiket és szakembereiket a másik Szerződő Fél államának területére.
2. A jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásáért felelős szervezetek munkaterveiket elkészítik és egyeztetik.
3. Mindegyik Szerződő Fél saját állama területén jogosult ellenőrizni a másik Szerződő Fél képviselőinek és szakembereinek tevékenységét.

13. Cikk

1. A jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásáért felelős szervezetek a másik Szerződő Fél szervezetei hozzájárulását követően jogosultak közvetlenül mindenféle rendezési, ápolási és építési munkákat végezni a hadisírokon és haditemetőkön, ideértve az azokhoz szükséges infrastruktúra kialakítását.

2. A jelen Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával megbízott szervezetek kötelezik magukat a másik Szerződő Fél állama területén hatályos jogszabályok betartására.

14. Cikk

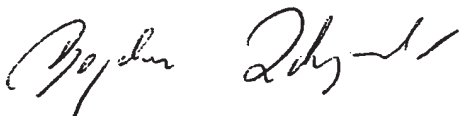
A jelen Megállapodás értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket a Szerződő Feleknek a Megállapodásból adódó feladatok végrehajtásával megbízott szervezetei tárgyalás útján döntenek el.

15. Cikk

1. A Szerződő Felek belső jogrendjeik szerint fogadják el jelen Megállapodást. Erről jegyzék útján értesítik egymást. Jelen Megállapodás a későbbi jegyzék kézhezvételétől számított harmincadik napon lép hatályba.
2. A jelen Megállapodás a Szerződő Felek kölcsönös írásbeli megállapodása alapján bármikor módosítható. A módosítások és kiegészítések hatálybalépése az 1. bekezdés rendelkezéseivel összhangban történik.
3. Jelen Megállapodás határozatlan időre jön létre. A Megállapodást a Szerződő Felek bármelyike jegyzék útján felmondhatja. A Megállapodás hatálya a felmondásról értesítő jegyzéknek a másik Szerződő Fél általi kézhezvételétől számított hat hónap elteltével szűnik meg.
4. A Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy lezárják a jelen Megállapodás felmondását megelőzően megkezdett valamennyi ügyet.

Készült.....*Vasváros*.....2013.....*október*.....*24*.....-n
két egybehangzó, eredeti példányban, lengyel és magyar nyelven, és mindkét nyelvű változat egyaránt hiteles.

A Lengyel Köztársaság
Kormányának megbízásából

Magyarország Kormányának
megbízásából

